

Suuren paaston kolmannen viikon lauantai, vainajien muisto

Suuren paaston toisen, kolmannen ja neljännen lauantain varsinaisten tekstien lisäksi luetaan myös vainajien epistola ja evankeliumi, sillä suuressa paastossa ei muina päivinä muistella vainajia.

Päivän epistola

(Hepr. 10: 32 – 38)

”Veljet, muistakaa, millaista oli ennen, silloin kun te juuri olitte päässeet valoon. Te kestitte silloin monet kärsimykset ja kamppailut. Toisia teistä pilkattiin ja piinattiin katselijoiden huviksi, toiset jakoivat toveriensa kovan osan. Te kärsitte yhdessä vankilaan teljettyjen kanssa, te suostuitte iloiten siihen, että omaisuutenne riistettiin, sillä te tiesitte omistavanne parempaa, omaisuuden joka pysyy. Älkää siis heittäkö pois rohkeuttanne, sillä se palkitaan kerran runsaasti. Kestävyys on teille tarpeen, jotta pystyisitte täyttämään Jumalan tahdon ja siten saisitte omaksenne sen, minkä hän on luvannut. Onhan sanottu näin: - Vähän aikaa vielä, vain vähän aikaa, niin tulee se, jonka on määrä tulla, eikä hän viivyttele. Kun vanhurskas palvelijani uskoo, hän saa elää, mutta jos hän luopuu, en häntä hyväksy.”

Jakeissa 32 – 34 kirjoittaja puhuu vainoista. Tekstistä ei käy ilmi, mistä vainoista oli kyse. Osa tutkijoista ajattelee, että kyse oli keisari Neron vainoista, mutta teksti ei itsessään vahvista sitä. ”Olitte päässeet valoon” voi viitata uskoon tulemiseen tai kasteen vastaanottamiseen. Se on voinut saada myös vaikutteita psalmeista (Ps. 34: 6: ”Ne, jotka katsovat häneen, säteilevät iloa” tai ”Tulkaa valoon hänen luokseen” Septuagintan mukaan).

Tekstimme lopussa kirjoittaja lainaa profeetta Habakukin kirjaa (Hab. 2: 3 – 4) lisäten siihen lyhyen tekstin profeetta Jesajalta (”vain vähän aikaa”, vrt. Jes. 26: 20). Tulijalla kirjoittaja tarkoittaa Jeesta, Hänen toista tulemistaan aikojen lopussa. Siihen on ”vain vähän aikaa” ja sen ajan vanhurskaitten täytyy elää uskossa odottaen Kristusta. Uskossa pysyvä saa elää, siis pelastuu. Uskosta luopuvaa ei hyväksytä Jumalan valtakuntaan. Teksti on kehotusta kristilliseen toivoon pelastuksesta.

Päivän evankeliumi

(Mark. 2: 14 – 17)

”Siihen aikaan kulkiessaan tulliaseman ohi Jeesus näki Leevin, Alfeuksen pojan, istuvan siellä. Jeesus sanoi hänelle: ”Seuraa minua”, ja hän nousi ja lähti seuraamaan Jeesusta. Jeesus oli sitten aterialla Leevin kodissa. Monia publikaaneja ja muita syntisiä aterioi Jeesuksen ja hänen opetuslastensa kanssa, sillä heitä oli paljon hänen seuraajiensa joukossa. Kun fariseuksiin kuuluvat lainopettajat näkivät Jeesuksen syövän syntisten ja publikaanien seurassa, he sanoivat hänen opetuslapsilleen: ”Kuinka hän syö yhdessä publikaanien ja muiden syntisten kanssa!” Jeesus kuuli sen ja sanoi: ”Eivät terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat. En minä ole tullut kutsumaan hurskaita, vaan syntisiä.”

Tekstissämme on kaksi kertomusta. Ensimmäinen on publikaani Leevin kutsuminen opetuslapseksi ja jälkimmäinen kertoo Jeesuksen seuraajista. Nämä kaksi kertomusta ovat voineet olla kaksi eri tapahtumaa, jotka Markus yhdisti. Varhainen kirkko on käyttänyt jälkimmäistä kertomusta, selittäen sen avulla kirkon jäsenten joskus epäilyttävää taustaa.

Jeesus kutsuu Leevin, Alfeuksen pojan, opetuslapseksen. Opetuslasten luettelossa ei ole nimeä Leevi (vrt luettelo Mark. 3: 16 - 19). Tämän asian ratkaisuna on kaksi erilaista selitystä. Jotkut ratkaisevat asian samaistamalla hänet Jaakob Alfeuksen poikaan. Matteuksen evankeliumissa (Matt. 9: 9) hänen nimensä on Matteus (vrt. Markuksen luettelo, Mark. 3: 18).

Leevi oli Herodes Antipaan palveluksessa oleva tullimaksujen kerääjä. Kapernaumissa monet kauppareitit ristesivät ja siellä oli helppo kerätä huomattavia tullimaksuja. Nämä publikaanit (tullimiehet, veronkerääjät) tunnettiin epärehellisyydestään. He keräsivät enemmän tullimaksuja kuin piti ja pitivät itsellään ylimääräisen osan.

Ateriapaikaksi suomentaja ehdottaa Leevin kodin. Kreikkalaisessa tekstissä käytetään sanaa ”hänen”. Tätä myös käyttivät aikaisemmat suomennokset. Erilaisissa käännöksissä on käytetty kumpaakin mahdollisuutta. Jos sana ”hän” viittaisi Jeesukseen, niin silloin ateria olisi nautittu Pietarin kodissa, joka oli Jeesuksen keskuspaikka Kapernaumissa.

Aterialla oli ”monia publikaaneja ja muita syntisiä”. Nämä olivat ihmisiä, joiden virka-asema tai elämäntyyli ehkäisi heitä noudattamasta tunnollisesti juutalaista uskonnollista lakia. Osa heistä varmasti oli todellisia syntisiä, osa katsottiin syntiseksi heidän sosiaalisen asemansa vuoksi. Jeesus saarnasi, että ihmisten tulisi kääntyä ja uskoa hyvä sanoma (Mark. 1: 15). Aterioiminen tällaisten ihmisten kanssa osoitti, että hekin valmistautuivat Jumalan valtakunnan tuloon.

Nykyinen suomennos toteaa: ”heitä oli paljon hänen seuraajiensa joukossa”. Tällaista tulkintaa on kritisoitu. Vanhemmat suomennokset kääntävätkin tekstin eri tavoin. ”Ja kun hän aterioi hänen kodissaan, aterioi myös monta publikaania ja syntistä Jeesuksen ja hänen opetuslastensa kanssa; sillä heitä oli paljon häntä seuraamassa.” Tällöin sana monta (paljon) voi viitata myös Jeesuksen seuraajien joukkoon, ei syntisiin.

Lainopettaja oli henkilö, jolla oli jonkinlainen asema yhteiskunnassa. Fariseus tarkoitti eristäytyjää, joka pyrki noudattamaan tarkasti lakia. Osa lainopettajista oli myös fariseuksia. Nyt tähän ryhmään kuuluvat arvostelivat Jeesuksen toimintaa hänen opetuslapsilleen. Mielenkiintoinen kysymys on, että miksi tällaiset henkilöt olivat samassa talossa (aterioimassa?) syntisten kanssa?

Jeesuksen vastauksen ensimmäinen osa on ”yleinen viisaus”: terveet eivät tarvitse parantajaa. Vastauksen toinen osa kertoo Jeesuksen kutsusta: se on suunnattu syntisille, jotta he katusivat ja perisivät taivasten valtakunnan. Siihen sisältyy myös ironiaa. Jeesus kutsuu näitä lainopettajia vanhurskaiksi. Nämä kuitenkin epäonnistuivat täysin, sillä he eivät tunnustaneet Jumalaa vanhurskauden lähteeksi.

Epistola ja evankeliumi vainajien muistoksi ovat samat kuin suuren paaston toisen viikon lauantaina, tekstit ja niiden selitykset voit lukea sieltä (1. Tess. 4: 13 – 17; Joh. 5: 24 – 30).